

บทที่ 5

บทสรุป ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การศึกษาการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ในกรอบความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีน ในทศวรรษที่ 1990 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีน ทางด้านเศรษฐกิจ โดยจะทำการศึกษาถึงพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีนในทศวรรษที่ 1990 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงของประเทศต่างๆ ในโลกตลอดจนการปรับระบบเศรษฐกิจให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ นำมาซึ่งการรวมกลุ่มประเทศร่วมมือทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มการขยายการตลาดการลงทุนและอำนาจต่อรอง และการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ซึ่งสภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐประชาชนจีน และไทย เห็นพ้องที่จะประสานความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาค 4 ชาติที่เรียกว่า “สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ” และการสนับสนุนจากธนาคารพัฒนาเอเชีย และองค์การวางแผนพัฒนาแห่งสหประชาชาติ โครงการนี้จึงเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้อนุภูมิภาคนี้มีบทบาทมากขึ้นในอนุภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งต่อมาได้ขยายความร่วมมือไปถึงกัมพูชาและเวียดนามอีกด้วย โครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจมีนโยบายที่จะดำเนินร่วมกันเพื่อเป้าหมายในหารพัฒนา ส่งเสริม ด้านเศรษฐกิจ การเมืองวัฒนธรรมตลอดจนการท่องเที่ยวร่วมกัน

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลผลักดันและส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีนในทศวรรษที่ 1990 ในโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจให้ใกล้ชิดกันมากขึ้นของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้นำเอาแนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ แนวคิดเรื่องการเมืองเกี่ยวพัน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ และ กฎว่าด้วยประโยชน์เปรียบเทียบในการผลิต มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยในส่วนของแนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งไทยและจีน ต่างพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายของผลประโยชน์แห่งชาติ โดยจีนได้พยายามที่จะพัฒนาเศรษฐกิจทางตอนใต้ของประเทศให้เจริญทัดเทียมส่วนอื่น เนื่องจากดินแดนดังกล่าวยังล้าหลังขาดทางออกทางทะเลและในขณะเดียวกันจีนยังสามารถจะหาประตูสู่อุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และใช้เส้นทางในการพัฒนาพื้นที่สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ในการเปิดรับการลงทุนจาก ต่างประเทศให้เข้าสู่ทางภาคใต้ของจีนได้สะดวก ในขณะที่ไทยก็ต้องการที่จะพัฒนาพื้นที่ทางตอนเหนือของไทย และต้องการจะเป็นศูนย์กลางการส่งออกในอนาคต ทั้งนี้เพราะการร่วมมือในโครงการสี่เหลี่ยม

ไทยมีโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม ที่พร้อมกว่าประเทศอื่นในอนุภูมิภาคนี้ และเพื่อเปิดประตูทางตอนใต้และตะวันออก เช่น เขตอุตสาหกรรมชายฝั่งภาคใต้และภาคตะวันออก ในขณะที่เดียวกัน สิ่งที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ เนื่องจากจีนมีนโยบายเศรษฐกิจที่ชัดเจนว่าต้องการจะเปิดเศรษฐกิจของมณฑลทางใต้ ผ่านมายังประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยทางออกทางทะเลสู่ตลาดโลก แม้ว่าไทยจะได้ผลประโยชน์จากวัตถุดิบและทรัพยากรของจีน แต่ไทยต้องคำนึงถึงการแข่งขันทางเศรษฐกิจจากจีน นอกจากนี้ยังอาจเกิดปัญหาแรงงานอพยพจากจีน เมียนมาร์ ซึ่งเป็นแรงงานราคาถูกและผิดกฎหมายซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของสังคมไทย และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การล่อลวงหญิงจีนมาค้าประเวณีในไทย การค้ายาเสพติดข้ามชาติ เป็นต้น

ส่วนในกรอบของแนวคิดเรื่องการเมืองเกี่ยวพันจะได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลให้รัฐบาลประเทศต่างๆ ดำเนินนโยบายของตน ซึ่งแบ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านทัศนคติของผู้นำ ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ นอกจากนี้ในกรอบการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดการพัฒนาสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งแนวคิดสามเหลี่ยมเศรษฐกิจเป็นการนำเอาลักษณะเกี่ยวพันระหว่างกัน อันเป็นการนำเอาความได้เปรียบทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศมาจัดสรรร่วมกัน เป็นแบบอย่างในการพัฒนาโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งทั้ง 4 ประเทศจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันออกไปและได้เชื่อมโยงกันอีก 2 ประเทศในกรอบของหกเหลี่ยมเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก น้ำ อากาศ การพัฒนาเครือข่ายในด้านคมนาคม ความร่วมมือในด้านพลังงาน และการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามในการขยายตัวของความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาคนี้ ย่อมจะหมายถึงการเสริมสร้างความสามารถศักยภาพในการแข่งขันให้ต้นทุนต่อหน่วยการผลิต นอกจากนี้การขยายตัวในกรอบความร่วมมือดังกล่าว ยังเป็นการขยายตลาด และกำลังซื้อในระดับอนุภูมิภาค ทั้งยังเป็นแรงกระตุ้นการลงทุนทั้งจากในประเทศในภูมิภาคและต่างประเทศ

ในกรอบของกฎว่าด้วยประโยชน์เปรียบเทียบ การเกิดการรวมกลุ่มของความร่วมมือในกรอบสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจทำให้เกิดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจ โดยพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความได้เปรียบอันเป็นศักยภาพของแต่ละประเทศ

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าอิทธิพลของปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคงที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีน ในโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ

จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจโดยรวมให้ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ต่อทุกประเทศในโครงการนี้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ไทย - จีนในกรอบโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ นอกจากจะทำให้ได้ทราบถึงภูมิหลังและความเป็นมา วัตถุประสงค์ รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานโครงการนี้ ตลอดจนผลกระทบในเชิงลบต่อประเทศในโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจนี้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาการลักลอบอพยพ ปัญหาโสเภณี ปัญหายาเสพติด และสินค้าหนีภาษีแล้ว ยังทำให้ได้ทราบถึงนโยบายการส่งเสริมการพัฒนาโครงการนี้ในบริบทความสัมพันธ์ไทย-จีน ในด้านการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว การคมนาคม ซึ่งได้มีการพัฒนาที่เป็นรูปเป็นร่าง โดยอาศัยความตั้งใจจริงในอันที่จะพัฒนาภูมิภาคดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการที่รัฐบาลจีนได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานและ เส้นทางคมนาคมต่าง ๆ แก่ เมียนมาร์ และลาว ซึ่งในช่วงปี 2531 - ปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า ความช่วยเหลือที่จีนได้ให้แก่พม่า มากที่สุดเท่าที่พม่าเคยได้รับจากประเทศอื่น โดยจีนไม่เคยใช้เป็นข้ออ้างหรือข้อเรียกร้องเพื่อเข้าไปแทรกแซงในกิจการภายในของเมียนมาร์เลย อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการลงทุนไทยในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง ตั้งแต่ปี 2531 - 2538 มีจำนวน 2,449 โครงการ วงเงินลงทุน 5,597 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยลงทุนในจีนสูงสุด 2,114 โครงการ มูลค่า 2,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลาว 228 โครงการมูลค่า 1,956 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และกัมพูชา 21 โครงการ วงเงิน 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ¹ หากพิจารณาการลงทุนในจีน โดยเฉพาะการลงทุนในจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) การลงทุนของไทยสูงเป็นอันดับ 4 โดยในช่วงปี 2537 - 2538 มี 70 โครงการ วงเงิน 117.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ธุรกิจที่เข้าไปลงทุน ได้แก่ การผลิตและแปรรูปสุสัต์ว์ อาหารสัตว์ แปรรูปอาหาร โรงแรม ท่องเที่ยว โรงไฟฟ้า และธนาคาร ปัญหาที่นักลงทุน จะต้องระวังคือการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน การร่วมทุนกับรัฐวิสาหกิจกับจีน ความล่าช้าในการเจรจา และการขาดแคลนโครงการพื้นฐาน

ส่วนการลงทุนไทยในลาว ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมากรณีโครงการลงทุนไทยในลาว ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากรัฐบาลลาวมีความต้องการโครงการลงทุนขนาดใหญ่ สาธารณูปโภคพลังงานไฟฟ้า ซึ่งต้องใช้เงินลงทุนสูง ธุรกิจที่คนไทยเข้าไปลงทุนในลาวมากที่สุดคือ โรงแรมและการท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง สิ่งทอและการธนาคาร เป็นต้น

¹ พิชิต เดชนิรนาท, “ 5 ประเทศลุ่มน้ำโขงพร้อมรับนักลงทุนไทย ”, วารสารส่งเสริมการลงทุน ปีที่ 7 ฉบับที่ 8 สิงหาคม 2539 : น. 88.

การลงทุนในเวียดนามเป็นอันดับที่ 12 ประเภทกิจการที่เข้าไปลงทุนได้แก่ การแปรรูป ผลิตผลเกษตร ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ ผลิตภัณฑ์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป อัญมณี เหมืองแร่ โรงแรมและการท่องเที่ยว การที่เวียดนามเป็นประเทศที่มีความพร้อมมากขึ้นในหลายด้าน ทำให้มีนักลงทุนสนใจเข้าไปมาก อย่างไรก็ตามการที่จะเข้าไปลงทุนในเวียดนามจำเป็นต้องศึกษาช่องทางและกฎระเบียบให้รอบคอบก่อนตัดสินใจ

การลงทุนในเมียนมาร์ ประเทศไทยเข้าไปลงทุนในกิจการ โรงแรมและการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม ประมง ขนส่ง การเกษตร ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการลงทุนในเมียนมาร์ คือ การโอนเงินตราและอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งมี 2 อัตรา การขาดแคลนไฟฟ้า การลักลอบนำเข้าสินค้าราคาถูกจากจีน และนโยบายของรัฐบาลที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย

ส่วนการลงทุนในกัมพูชานั้น ในช่วงปี 2534 - 2536 ไทยเคยเข้าไปลงทุนเป็นอันดับ 1 ได้รับอนุมัติถึง 88 โครงการ หลังจากนั้นก็เริ่มลดลง นักธุรกิจที่เข้าไปลงทุนแล้วบางส่วนไม่ประสบความสำเร็จ อาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาการบริหารงานราชการ ความไม่แน่นอนของนโยบายรัฐบาล ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขาดแคลนสาธารณูปโภคพื้นฐาน

อย่างไรก็ตาม ประเทศในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงได้แสดงให้เห็นจุดเด่น และความพร้อมในการชักจูงการลงทุน² ดังนี้

- เวียดนาม : รัฐบาลเวียดนามจะเสนอกฎหมายลงทุนจากต่างประเทศเข้าสมาชิกแห่งชาติในเดือนตุลาคม 2539 นี้เพื่อเพิ่มสิทธิประโยชน์และรักษาการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องใน 5 ปีข้างหน้า และประกาศจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมใน 20 ปีข้างหน้า
- ลาว : รัฐบาลลาวต้องการจะพัฒนาเศรษฐกิจให้ถึง 8 - 8.5 % ภายในปี 2543 และในขณะเดียวกันรัฐบาลลาวได้ทุ่มงบประมาณในปีนี้ถึง 49% ของผลิตภัณฑ์ประชาชน มาพัฒนาระบบโทรคมนาคมขนส่ง พร้อมเปิดให้สัมปทานพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน ป่าไม้ เหมืองแร่ พลังงาน ท่องเที่ยว อุตสาหกรรมเบาและบริการ
- เมียนมาร์ : เมียนมาร์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งยังมีอีกมากเป็นจุดดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาใช้ประโยชน์จากแหล่งวัตถุดิบ ไม่ว่าจะเป็นการแปรรูปไม้ เหมืองแร่ ไฟฟ้า อสังหาริมทรัพย์ และท่องเที่ยว

² ข้อมูลจากการสัมมนา “ธุรกิจการลงทุนในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง” จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เมื่อวันที่ 15 - 17 กรกฎาคม 2539.

พร้อมเลิกระบบควบคุมราคา ลดอุดหนุนสินค้า ให้เช่าที่ดินการเกษตรได้นานถึง 30 ปี และชี้ให้เห็นว่าไม่ต้องห่วงเรื่องปัญหาอัตราแลกเปลี่ยนสามารถใช้ดอลลาร์ได้โดยตรง

- กัมพูชา : รัฐบาลกัมพูชาจะให้เอกชนเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้น พร้อมจะเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน จะนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ในปีหน้า และชี้ให้เห็นว่าในอุตสาหกรรมใช้แรงงาน อิเล็กทรอนิกส์ เกษตร ประมง การท่องเที่ยว มีสูง ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- จีน : จีน (ยูนนาน) ให้ความสำคัญโครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคมขนส่ง เพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยต้องการระบายสินค้าราคาถูก และดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ เร่งผลิตไฟฟ้า และแสดงให้เห็นช่องทางที่แจ่มใสการลงทุนอุตสาหกรรมไฮเทค สาธารณูปโภค เหมืองแร่ การแปรรูปเกษตร ปศุสัตว์ การท่องเที่ยวและที่อยู่อาศัย

ในการพัฒนาเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ จะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อประเทศไทย คือ

- ในด้านเศรษฐกิจการค้า นับเป็นการเปิดช่องทางใหม่ในอีกระดับหนึ่งให้กับภาคเอกชน โดยเฉพาะด้านการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านทางตอนเหนือ และอาศัยความพร้อมในจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย น่าน ขยายตลาดสินค้าไทยสู่บริเวณพื้นที่ทางภาคใต้ของไทย
- ในด้านการลงทุน การเพิ่มตลาดใหม่ จะเป็นการส่งเสริมต่อการลงทุนของภาคเอกชน ทั้งในบริเวณจังหวัดชายแดนของไทย พม่า ลาว และในบริเวณมณฑลทางใต้ของจีน โดยเฉพาะการลงทุนด้านธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ
- ในด้านการท่องเที่ยว การเชื่อมเส้นทางคมนาคมไม่ว่าจะเป็นทางบก โดยรถยนต์ และรถไฟ ทางน้ำ และทางอากาศ นำมาซึ่งการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคดังกล่าว ไทยในฐานะที่มีความพร้อมมากกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยว จึงสามารถที่จะอาศัยโอกาสในการขยายตลาดเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

การพัฒนาเขตพื้นที่จังหวัดทางภาคเหนือของไทย นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการระดมการใช้ทรัพยากรในเขตพื้นที่แล้ว ยังจะส่งผลดีต่อการกระจายรายได้ และยังเป็นส่งเสริมอาชีพของประชาชนในภูมิภาคนั้นอีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ดี ในการพัฒนาพื้นที่ทางภาคเหนือของไทย ลาว เมียนมาร์ และภาคใต้ของจีน ตลอดจนการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม ทางบก น้ำ อากาศ จะนำผลกระทบในทางลบแก่ไทยได้

ผลกระทบของการพัฒนาเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจต่อประเทศไทย

-ด้านตลาดการค้า³

1. เป็นการทำลายแนวป้องกัน (barrier) ทางการค้า

การขาดถนนที่มาตรฐานเชื่อมไทยกับจีน ก่อให้เกิดการป้องกันโดยธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพมากกว่ามาตรการด้านภาษีนำเข้า การสร้างถนนเท่ากับเป็นการทำลายแนวป้องกัน ปิดโอกาสให้สินค้าราคาถูกจากจีนเข้าสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะการขนส่งที่สะดวกจะกระตุ้นให้มีการเพิ่มพลังการผลิต (capacity utilization) จากทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่เต็มที่ มากขึ้นตามลำดับ จนทำให้ต้นทุนต่อหน่วยลดลง

2. เปิดตลาดเมียนมาร์ให้แก่สินค้าจากจีน และลดส่วนแบ่งตลาดของสินค้าไทยในตลาดเมียนมาร์ การสร้างถนนจะทำให้ต้นทุนค่าขนส่งลดลง เพิ่มปริมาณน้ำหนักรบรรทุกมากขึ้น เพิ่มความเร็วและจำนวนเที่ยวที่ขนส่งโดยที่กำลังซื้อในประเทศเมียนมาร์ต่ำ (5,000 บาทต่อคนต่อปี) จึงมีแนวโน้มว่า ประชาชนเมียนมาร์จะซื้อสินค้าจากจีนมากขึ้น ส่วนแบ่งของสินค้าโดยที่ขายให้แก่ประชาชนเมียนมาร์ตามแนวชายแดนจะลดลงเพราะความได้เปรียบปัจจุบัน อันเนื่องมาจากค่าขนส่งจากจีนสูง ค่าขนส่ง จากไทยต่ำจะหมดไป

3. เพิ่มปริมาณสินค้าออกจากเมียนมาร์สู่ไทย

ผลกระทบจากการที่มีถนนระดับมาตรฐานระหว่างประเทศจะทำให้เกิดการผลิตสินค้าเกษตรตามหมู่บ้าน พื้นที่แนวถนนมากขึ้น ผลผลิตเหล่านี้จะถูกส่งมายังไทย เช่น หอม กระเทียม ข้าว พืชผัก สัตว์เลี้ยง โดยที่เขตเหล่านี้ของพม่าอยู่ใต้อิทธิพลของชนกลุ่มน้อย นักลงทุนไทยไม่อาจไปตั้งโรงงาน หรือผลิตสินค้าเกษตรได้ด้วยตนเอง รายได้ส่วนใหญ่จะตกอยู่ในเขตเมียนมาร์ ซึ่งผลกระทบด้านราคาพืชผลเกษตรต่อ

³ รศ. สมเกียรติ ไอสถสภา, "เส้นทางเศรษฐกิจเชื่อมไทยกับจีนตอนใต้", จีน ชุมทองของนักลงทุน, น. 88.

ประชาชนไทยในเขตภาคเหนือจะมีความรุนแรง เพราะไม่สามารถแข่งขันได้เนื่องจากต้นทุนสูงกว่า

4. เพิ่มบทบาทของจีนในการลำเลียงขนส่งสินค้า

ในปัจจุบัน การขนส่งสินค้าดำเนินการโดยพ่อค้าไทย เมียนมาร์ และไทยถือความได้เปรียบในการขนส่งลำเลียงสินค้า ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

- ก.) ความสะดวกในการจัดหายานพาหนะ อะไหล่ และน้ำมันเชื้อเพลิง
- ข.) ผู้มีความสามารถในการขับรถ
- ค.) ความสะดวกในการผ่านแดนโดยวิธีจ่ายค่าผ่านแดน
- ง.) ความสามารถในการจัดหาเงินทุน
- จ.) ประสบการณ์ในด้านการค้าชายแดนสูง

หากมีถนนมาตรฐานการค้าจะเป็นระบบทางการ รถบรรทุกจากจีน ซึ่งจะวิ่งได้โดยสะดวก ได้รับเงินทุนหมุนเวียนจากธนาคารมากขึ้น และโดยที่จีนมีอิทธิพลเหนือพม่า และชนกลุ่มน้อยมากกว่าไทย อำนาจต่อรองของจีนจะยิ่งสูงกว่าไทยมาก

-ด้านวัตถุดิบ

จีนตอนใต้หวังว่าหากมีถนนมาตรฐาน จะสามารถเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อส่งออกวัตถุดิบมายังไทย วัตถุดิบเหล่านี้คือ หินอ่อน ฟอสเฟต ไม้ แร่ธาตุ ถ่านหิน ซึ่งมีอยู่มากมาย

ผลประโยชน์จากการนำเข้าวัตถุดิบ ควรศึกษาตลาดสินค้าเฉพาะประเภท โดยศึกษาทรัพยากรของไทย พม่า และจีน พอสรุปได้ว่า

- ก) วัตถุดิบเหล่านี้มีน้ำหนักมาก ค่าขนส่งสูง การผลิตจึงน่าจะทำอยู่ในประเทศจีน ขนส่งโดยจีน ประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากมูลค่าเพิ่มในการแปรรูปต่อ
- ข) การแข่งขันจากจีน จะมีผลกระทบกระเทือนต่ออุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วในประเทศ

- ค) จะเร่งทวิปัญหาสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค เพราะจะเพิ่มทวิการตัดไม้ทำลายป่าในพม่า การใช้ถ่านหินจะทำให้เกิดมลภาวะสูง เพราะถ่านหินจีนคุณภาพต่ำ

-สินค้าผ่านชายแดนไทย

นอกเหนือจากการขายตรงให้แก่ประเทศไทย รัฐบาลจีนยังวางแผนขายสำหรับสินค้าราคาสูง หรือน้ำหนักเบา ค่าขนส่งต่ำออกนอกประเทศ ผ่านโครงการชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

ซึ่งปัญหานี้คือ ค่าขนส่งสินค้าในประเทศไทย สะท้อนถึงต้นทุนแท้จริงเพียงใด ทั้งต้นทุนการเงินและต้นทุนสังคม การส่งสินค้าผ่านแดนไทย ย่อมหมายถึงค่าสึกหรอของถนนหนทางที่เพิ่มขึ้น

ปัญหาสินค้านี้ภาษีเป็นอีกเรื่องที่ควรพิจารณา หากการชดเชยต้นทุนทำได้โดยการเสียภาษีแก่รัฐ สินค้านี้ภาษีจะเป็นต้นทุนแก่รัฐบาลไทย

-การเคลื่อนย้ายประชากรสู่ประเทศไทย

เมื่อใดก็ตามที่มีถนน การเคลื่อนย้ายประชากรจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะข่าวสารมากขึ้น การติดต่อระหว่างกันมากขึ้น และค่าเดินทางเทียบกับผลประโยชน์ที่ได้รับต่ำลง

โดยที่รายได้ต่อคนในสิบสองปีน่า ห่างจากในเขตภาคเหนือของไทยประมาณ 6 -7 เท่า ในเมียนมาร์ห่างจากไทยประมาณ 10 เท่า แรงงานเหล่านี้จะอพยพเข้าสู่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ต้นทุนที่ประเทศไทยต้องจ่ายคือ ค่าแรงงานคนไทยจะเพิ่มขึ้นช้า ต้องจ่ายค่าติดตามจับกุม และส่งกลับผู้หลบหนีเข้าเมือง การเพิ่มปริมาณโสเภณีและ การขยายตัวของโรคเอดส์ และต้นทุนค่าที่อยู่อาศัยต่างๆ ผู้หลบหนีเข้าเมืองจะไม่ยอมกลับประเทศ เพราะจะถูกลงโทษอย่างหนัก

จากข้อมูลของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปัจจุบันมีผู้อพยพเข้าเมืองอยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก ผู้ที่อพยพเข้าประเทศไทยคือ ชาวจีนตอนใต้และเมียนมาร์ โดยที่หน้าตา ผิวพรรณเหมือนกัน และคนไทยจำนวนมากพูดจาไม่ชัดเจน การแบ่งแยกประชากรจะทำได้ยากลำบาก

-การกระทบกระทั่งกับประเทศจีน

นโยบายต่างประเทศสำคัญของไทยในสมัยสงครามเย็น คือการสร้างแนวป้องกัน (buffer zone) ระหว่างไทยกับประเทศใหญ่ การสร้างถนนในโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจจะเป็นการทำลายแนวป้องกันลง เมื่อมีความสัมพันธ์ทางการค้า การติดต่อ โอกาสกระทบกระทั่งย่อมเกิดขึ้นได้ ในยุคสงครามเย็นที่จีนมักมีปัญหาชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เวียดนาม อินเดีย รัสเซีย การมีเส้นทางติดต่อกับไทยได้ในระยะเวลา 4 - 5 ชั่วโมงจึงอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย ฝ่ายทหารอาจต้องเพิ่มกำลังทหารประจำการในภาคเหนือของประเทศ ทำให้รายจ่ายทางทหารมากขึ้น

ถนนเชื่อมผ่านเมียนมาร์ จะทำให้อิทธิพลของจีนในเมียนมาร์และอิทธิพลเหนือชนกลุ่มน้อยชายแดนไทยมากขึ้น ถนนสายเมียนมาร์ยังจะทำให้จีนมีอิทธิพลต่อลาวได้มากขึ้นด้วย

5.2 ปัญหาและอุปสรรค

ในการพัฒนาเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน จะประสบปัญหาและอุปสรรค คือ จากปัญหาความแตกต่างทางขนาดเศรษฐกิจ การเมือง การคมนาคม นโยบายของรัฐบาลและอื่นๆ ของทั้ง 4 ประเทศ เช่น ปัญหาสภาพภูมิประเทศของแต่ละประเทศ ปัญหาชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย - เมียนมาร์ ปัญหาการลักลอบอพยพและสินค้าหนีภาษี ปัญหาการค้ายาเสพติดและการค้าอาวุธบริเวณตามแนวชายแดน สำหรับจีนซึ่งไม่มีพรมแดนติดต่อกับไทยนั้น ยังมีปัญหาในเรื่องนโยบายและกฎระเบียบว่าด้วยการค้าที่ยังไม่ชัดเจนและแน่นอนเพียงพอ เนื่องจากมีการปรับภาษีและค่าเงินบ่อยครั้ง การคมนาคมยังไม่สะดวกและค่าขนส่งสูง

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ สังคม การเมืองและ ความมั่นคงที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนภายใต้การพัฒนาความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ จะช่วยส่งเสริมให้ความร่วมมือนี้ประสบความสำเร็จ และช่วยส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจโดยรวมให้ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ดังนั้นในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันควรต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศภายในภูมิภาค

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากความร่วมมือในการพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขงตอนบนมีสิ่ง
รัฐบาลไทยควรคำนึงถึง คือ

- 5.3.1 เนื่องจากการที่นโยบายจีนมุ่งที่จะเปิดประเทศสู่ทางใต้ เพราะลักษณะทางใต้ของจีน เป็นเขตที่ถูกปิดล้อม ระยะทางจากภาคใต้ของจีนสู่เมืองท่าชายทะเลในเขตเศรษฐกิจ พิเศษ ไกลมากเกินกว่าที่จะมีผลแผ่กระจายความเจริญมาสู่จีนตอนใต้ การส่งออก สู่ตลาดโลกทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีความจำเป็น ซึ่งจะเห็นได้ว่ารัฐบาลจีน มีความต่อเนื่องที่จะเปิด ทางออกสู่ทะเลและตลาดการค้าทางตอนใต้ โดยร่วมมือกับ ประเทศลาว เมียนมาร์ กัมพูชา และ เวียดนาม ทั้งนี้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ทางเศรษฐกิจในประเทศจีนเอง
- 5.3.2 ประเทศไทยเป็นประเทศที่สำคัญในอันจะเปิดประตูสู่ตอนใต้ อันเนื่องมาจาก ความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ คมนาคม ไทยจึงเป็นศูนย์กลางการค้าเชื่อมอินโดจีน จีนตอนใต้ และเมียนมาร์กับประเทศอาเซียน ในขณะที่ทางตอนใต้ของไทยมี สามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (ไทย - มาเลเซีย - สิงคโปร์) ท่าทีของไทยต่อข้อเสนอต่างๆ ของจีนจึงมีความสำคัญต่อจีนอย่างยิ่ง
- 5.3.3 ไทยจะเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง เชื่อมโยงระหว่างประเทศให้ขยายครอบคลุม ไปในภูมิภาค มีธนาคารต่างชาติเข้ามาตั้งในไทย ทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางตลาดทุน ที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งของโลก
- 5.3.4 ในด้านการท่องเที่ยว ไทยจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งภูมิภาค นักท่องเที่ยว ที่เข้ามาในไทยจะสามารถเดินทางไปเมียนมาร์ จีนตอนใต้ ลาว เวียดนาม และ กัมพูชาได้ ซึ่งจะนำประโยชน์สู่การท่องเที่ยวของไทย
- 5.3.5 ความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทย - จีน จึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของไทย

อย่างไรก็ตาม จีนมีความต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของตนโดยเฉพาะ ดินแดนทางตอนใต้ ซึ่งโครงการความร่วมมือเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย - เมียนมาร์ - ลาว - จีน (ตอนใต้) จะนำมาซึ่งโอกาสที่ไทยและจีนจะพัฒนาประเทศ และขยายอำนาจในดินแดนนี้

กล่าวโดยสรุปแล้ว แนวโน้มในอนาคตของโครงการการพัฒนา สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย - จีน - เมียนมาร์ - ลาว มีความเป็นไปได้มากที่จะประสบความสำเร็จ ซึ่งจะเห็นได้จากความร่วมมือในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้า - การลงทุน การท่องเที่ยว และ

การคมนาคม ตลอดจนความร่วมมือในด้านเทคโนโลยี การพลังงาน และการสื่อสาร ซึ่งทั้งภาครัฐ และเอกชนได้ให้ความสนใจและร่วมมือเป็นอย่างดี อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จในการพัฒนา โครงการนี้ และนำมาซึ่งประโยชน์ต่อทุกประเทศในโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจนี้